

LOCHRISTI

KANTSCHOOLWEG

ARCHEOLOGIENOTA BUREAUONDERZOEK VERSLAG VAN DE RESULTATEN

Titel: Archeologienota Lochristi Kantschoolweg

Erkend archeoloog: Bart Bot OE/ERK/Archeoloog/2016/00114

Auteurs: Bot Bart

Advies specialisten: /

Wetenschappelijke advisering: /

Projectcode bureauonderzoek: 2021F236

Locatiegegevens: Provincie Oost-Vlaanderen, Lochristi, Zeveneken, Zeveneken-Dorp/Kantschoolweg

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: xMin, yMin 117045, 199872

xMax, yMax 117144, 200029

Kadastergegevens: Lochristi, afdeling 3, sectie A, perceelnrs. 1241F, 1241K, 1241L, 1239L2, 1239B2, 1236K

Betrokken actoren: Bart Bot (erkend archeoloog)

Plaats en datum: Ledeberg, 17/06/2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Bart Bot Archeologie BV.

Bart Bot Archeologie BV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUD

1. Inleiding	3
1.1. Onderzoeksopdracht.....	3
1.2. Wettelijk kader	3
1.3. Randvoorwaarden.....	4
2. Onderzoeksmethode	5
2.1. Motivering	5
2.2. Organisatie	5
3. Kader en aanleiding.....	6
3.1. Topografische situering	6
3.2. Huidige situatie.....	8
3.3. Geplande werken	8
4. Assessmentrapport.....	10
4.1. Landschappelijk situering.....	10
4.2. Geologische situering.....	12
4.3. Bodemkundige situering	16
4.4. Historische schets.....	17
4.5. Historisch kaartmateriaal	18
4.6. Archeologische voorkennis	24
4.6.1. Archeologische prospecties en opgravingen	25
4.6.2. Archeologische en historische indicatoren	25
4.6.3. Archeologienota's en nota's.....	26
4.7. Controleboringen.....	28
5. Synthese	37
5.1. Archeologisch verwachtingspatroon.....	37
5.2. Onderzoeksvragen	37
6. Besluit.....	39
7. Bibliografie.....	40
8. Figurenlijst.....	40

1. INLEIDING

1.1. ONDERZOEKSOPDRACHT

Aanleiding van onderstaand bureauonderzoek vormt een geplande omgevingsaanvraag met betrekking tot het verkavelen van gronden ter hoogte van de Kantschoolweg te Lochristi (Oost-Vlaanderen). Met dit bureauonderzoek wordt de eerste stap gezet van het archeologisch vooronderzoek met het oog op het bekomen van een archeologienota waarvan akte genomen is en aldus de behartiging van de archeologische belangen binnen de planrealisatie, conform het actueel Vlaams erfgoedbeleid.

Het archeologisch vooronderzoek betracht vooreerst archeologische artefacten en sites op te sporen binnen de grenzen van het projectgebied. Finaal formuleert het archeologisch vooronderzoek een beargumenteerde inschatting van het potentieel voor kennisvermeerdering van eventueel aanwezige archeologische resten binnen de grenzen van het projectgebied, en hoe hiermee om te gaan in het kader van de planuitvoering.

Een dergelijke inschatting kan gebeuren na het beantwoorden van de volgende onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
- Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?
- Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.2. WETTELIJK KADER

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer

bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 9570m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten. Het valt noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone.

1.3. RANDVOORWAARDEN

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

2. ONDERZOEKSMETHODE

2.1. MOTIVERING

Doel van het bureauonderzoek is een zo helder mogelijk beeld te vormen van het archeologisch potentieel. Deze drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van het plangebied. Deze archeologische verwachting wordt getoetst en vergeleken met de geplande werken. Op die manier kan een gefundeerde uitspraak gedaan worden of er al dan niet verder archeologisch onderzoek is aangewezen.

2.2. ORGANISATIE

Om de archeologienota op te stellen werden verschillende bronnen geraadpleegd. Informatie over de geplande werken werd aangeleverd door de initiatiefnemer. Zo werden diverse bouwen en funderingsplannen verkregen om een zo duidelijk mogelijk zicht te krijgen op de geplande werken en hun impact.

Om een beeld te kunnen vormen van de fysisch-geografische situatie, een historisch kader te schetsen en bekende archeologische vindplaatsen te kunnen aantonen, werden verschillende bronnen geraadpleegd. Het meeste kaartmateriaal werd teruggevonden via Geopunt¹. Dit is de centrale toegangspoort tot geografische overheidsinformatie. Daarnaast werd gebruik gemaakt van Cartesius², een databank met kaarten van het NGI (Nationaal Geografisch Instituut), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika. Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het projectgebied en de ruime omgeving ervan werden de archeologische van de inventaris van agentschap Onroerend Erfgoed³ geraadpleegd. Het kaartmateriaal in deze archeologienota werd opgesteld met QGIS, dit is een vrij en open source geografisch informatiesysteem.

De gebruikte bronnen waren afdoende om een gedegen advies te geven voor een verder archeologisch traject. Bijkomend archiefonderzoek werd, gezien de ligging van de site, niet opportuun geacht.

¹ <https://www.geopunt.be/kaart>

² <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>

³ <https://inventaris.onroenderfgoed.be>

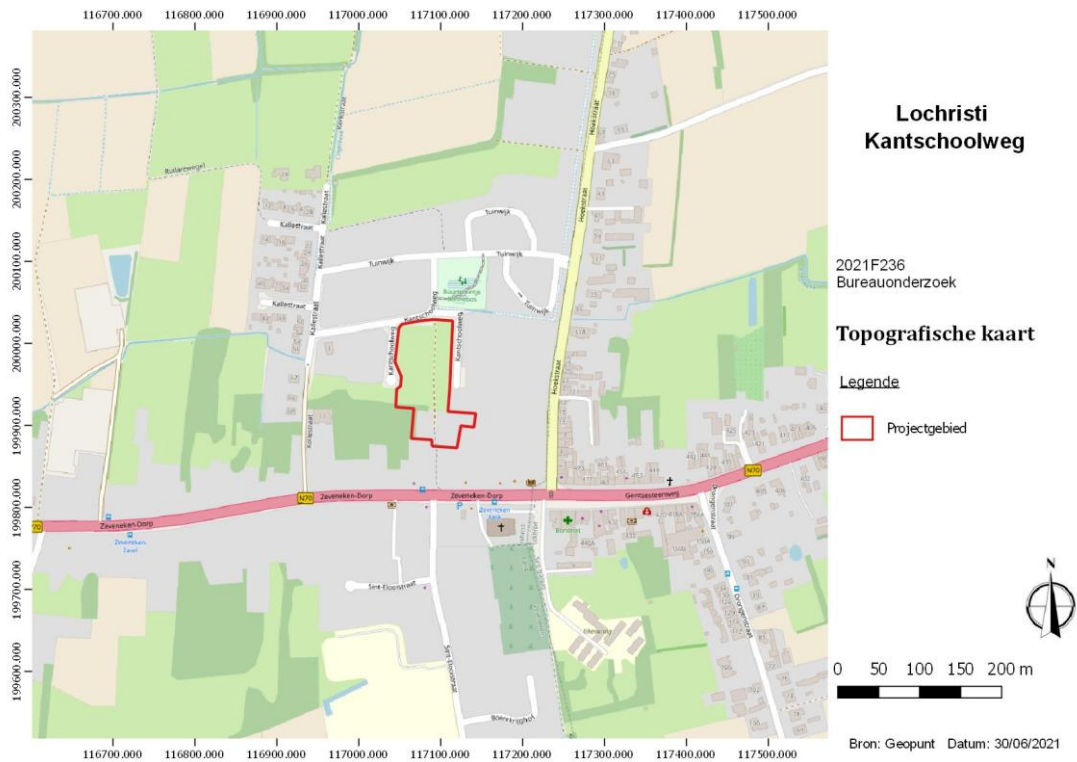
3. KADER EN AANLEIDING

3.1. TOPOGRAFISCHE SITUERING

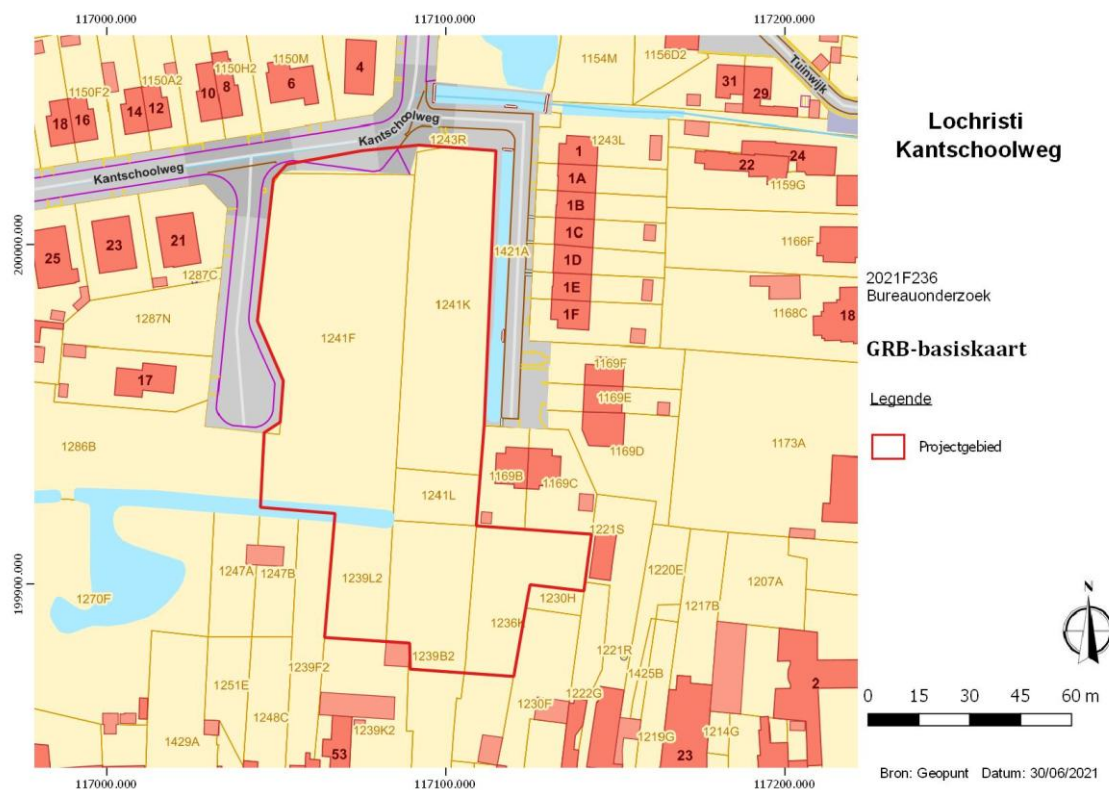
Het onderzoeksterrein is gelegen in Zeveneken, deelgemeente van Lochristi, in de provincie Oost-Vlaanderen. Zeveneken grenst ten westen aan Lochristi, ten noorden aan Zaffelare, ten oosten aan Eksaarde en Lokeren en ten zuiden vormt de Ledebek de grens met Beervelde. Het projectgebied is onregelmatig que vorm en ligt tussen Zeveneken-Dorp en de Kantschoolweg. Het projectgebied heeft een oppervlakte van circa 9570m² en is kadastraal terug te vinden onder Lochristi, afdeling 3, sectie A, perceelnrs. 1241F, 1241K, 1241L, 1239L2, 1239B2, 1236K.

Figuur 1 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)

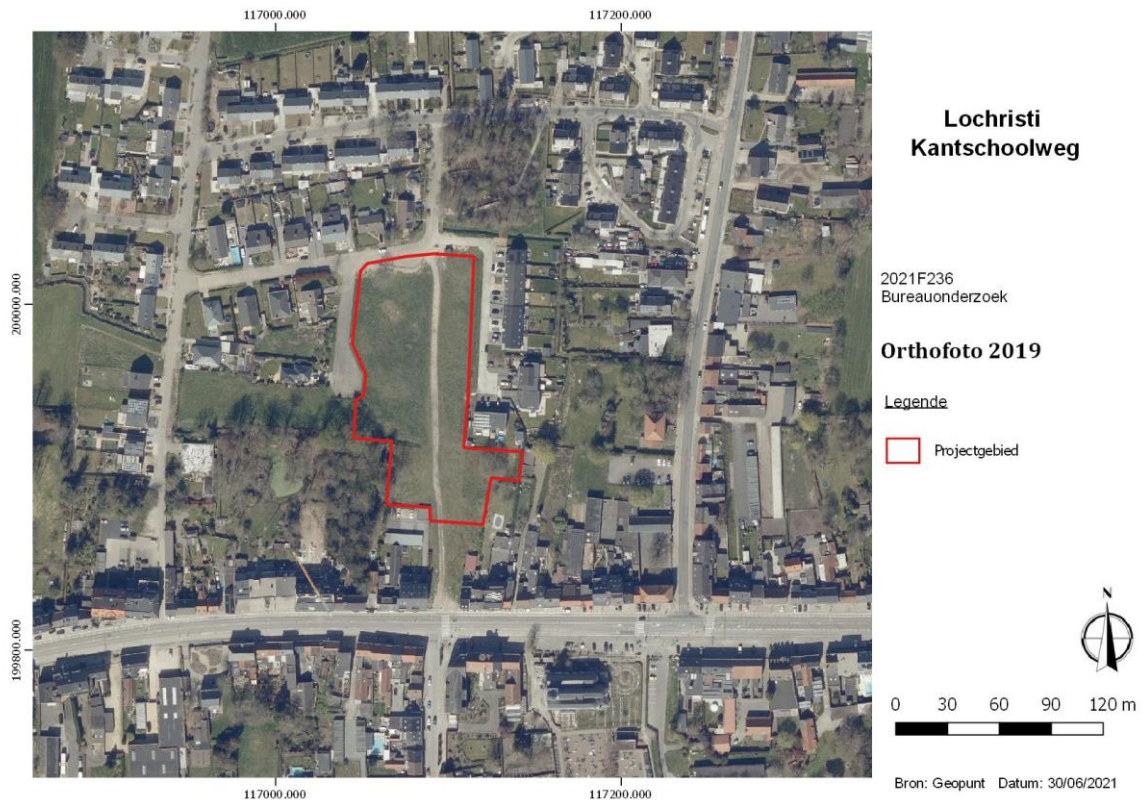
Figuur 2 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI)

Figuur 3 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)

3.2. HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied is momenteel braakliggend. Een pad doorkruist het plangebied van het zuiden naar het noorden (zie foto's controleboringen).

Figuur 4 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

3.3. GEPLANDE WERKEN

De opdrachtgever vraagt een omgevingsvergunning aan voor het verkavelen van de gronden. In totaal zullen 20 loten worden verkaveld.

De geplande werken zullen een vrij grote impact hebben op het plangebied: graven fundering/onderkeldering, nutsleidingen, zwaar rollend verkeer, Er kan van een volledige verstering van het plangebied worden uitgegaan.

Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan. (Bron: initiatiefnemer)

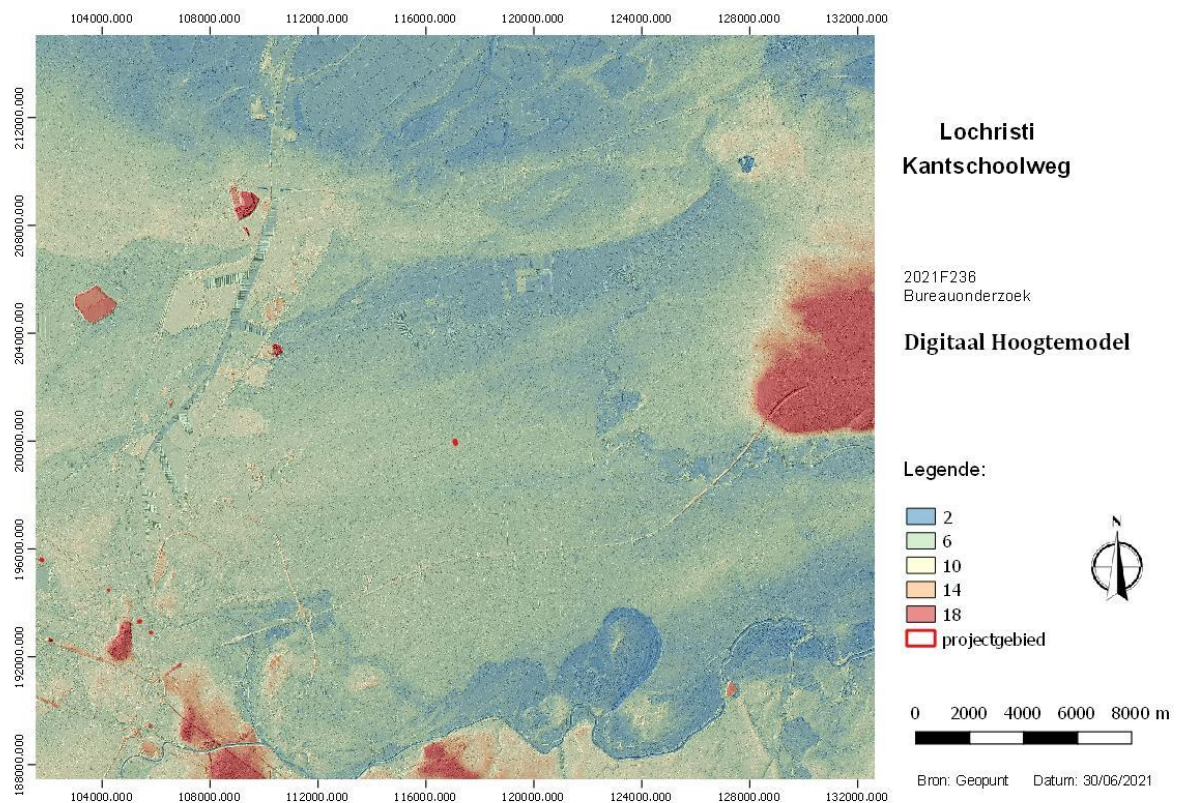
4. ASSESSMENTRAPPORT

4.1. LANDSCHAPPELIJK SITUERING

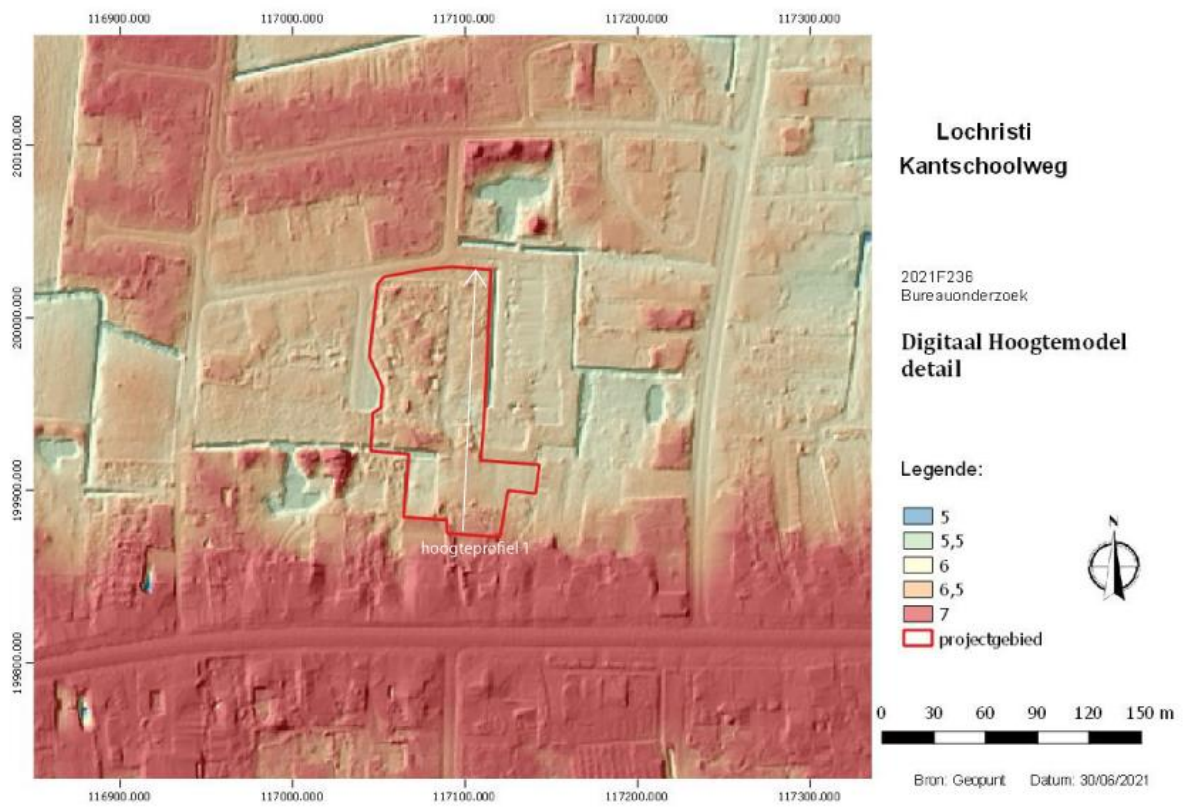
Het onderzoeksgebied is gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en is gekenmerkt door een relatief vlak reliëf. Op het DHMV is te zien dat de ruime omgeving doorsneden wordt door een ruim aantal perceelgreppels. Het plangebied zelf kent een relatief vlak verloop, van +6,7m TAW in het zuiden naar +6,4m TAW in het noorden.

Net ten noorden van het plangebied bevindt zich de Kleine Watergang, ten noordoosten op 170m de Smetsbeek, op 500m ten zuiden de Stevensbeek.

De potentiële bodemerosiekaart is wit gekleurd, d.w.z. dat er geen info voorhanden is. Rondom het plangebied komen gronden voor met een verwaarloosbaar potentieel op erosie.

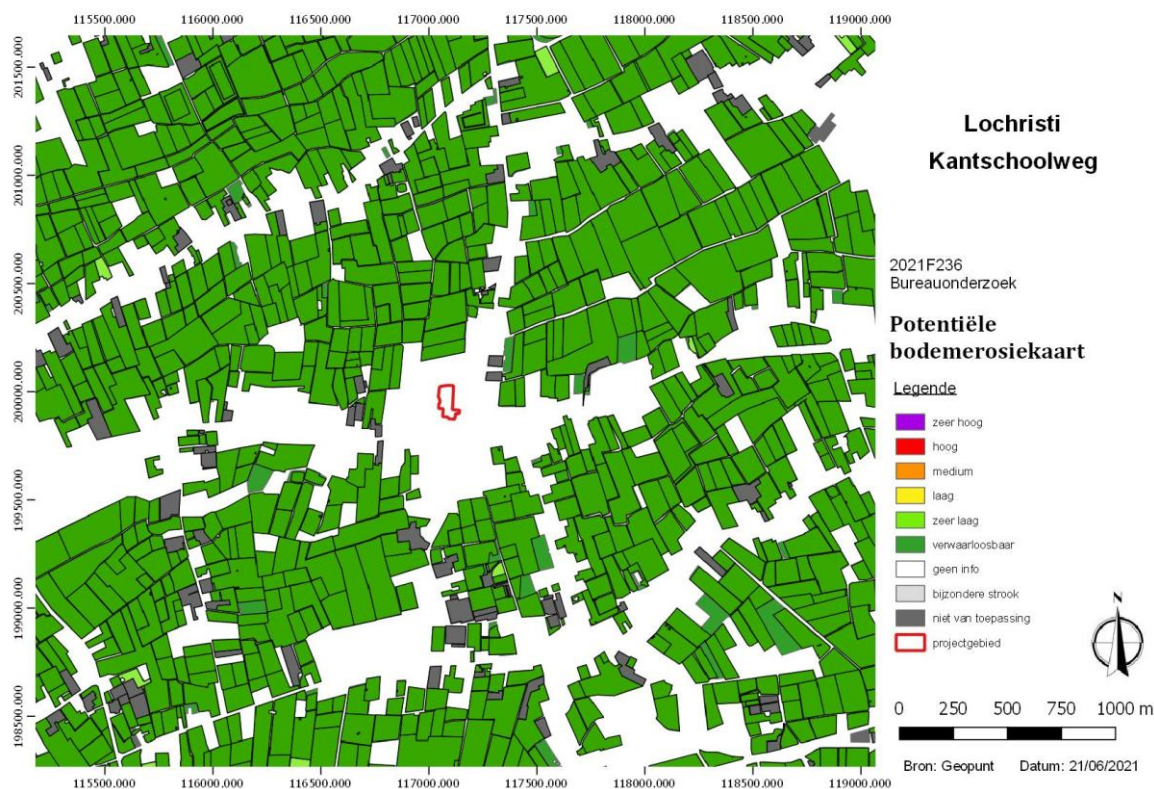
Figuur 6 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Informatie Vlaanderen)

Figuur 7 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: Informatie Vlaanderen)

Figuur 8 Hoogteprofiel op basis van het digitaal hoogtemodel. (Bron: geopunt)

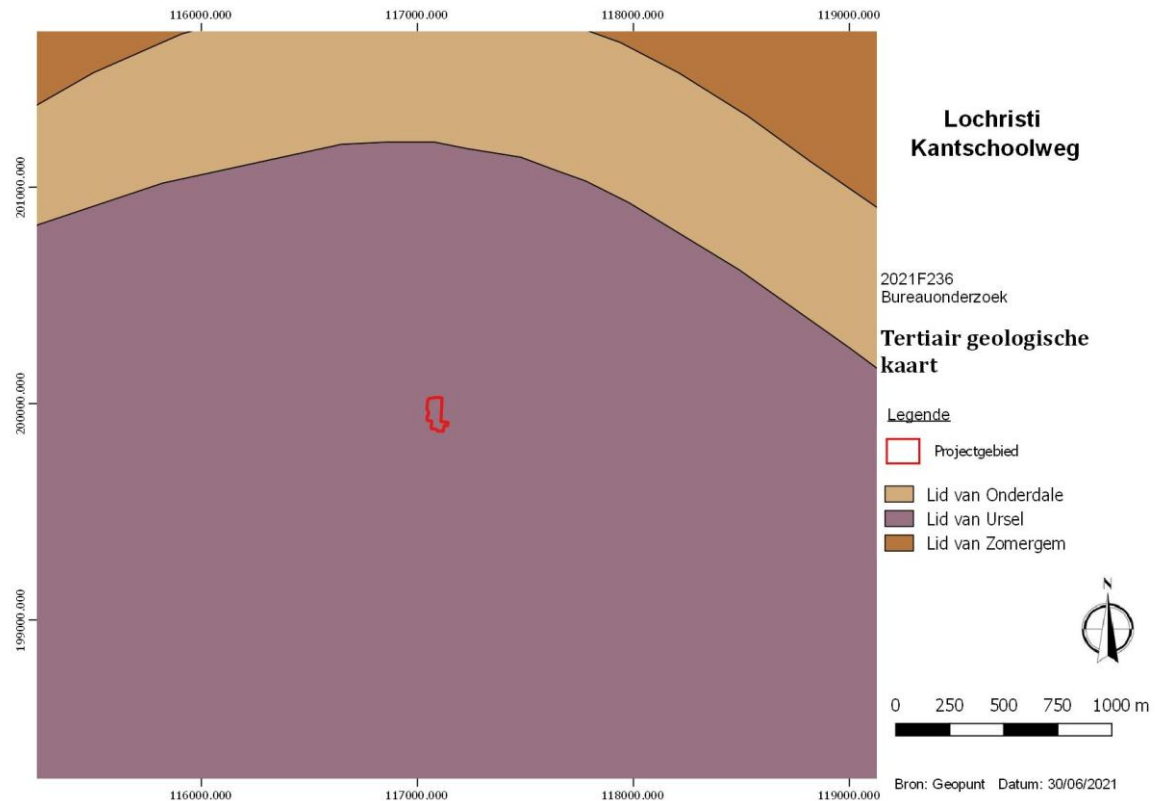
Figuur 9 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt, DOV)

4.2. GEOLOGISCHE SITUERING

Het Tertiair is (was) een geologisch tijdvak dat de periodes Paleogeen (66,0-23,03Ma) en Neogeen (23,03-2,58Ma) omvat. Het is al enige tijd geen officieel erkend onderdeel meer van de chronostratigrafie zoals deze wordt vastgesteld door de *International Commission on Stratigraphy*. De benaming wordt echter nog veelvuldig gebruikt en zal ook hier worden toegepast.⁴

Ter hoogte van het projectgebied wordt het Lid van Ursel aangesneden (Formatie van Maldegem). Deze bestaat uit blauwe tot grijsblauwe klei.

⁴ <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale> ICS, 2017

Figuur 10 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

Het Tertiair (of liever het Neogeen) wordt gevolgd door de jongste periode in de aardgeschiedenis: het Quartair. Deze periode vangt dus 2.58 miljoen jaar geleden aan en is onderverdeeld in twee tijdvakken: het Pleistoceen en het Holoceen.

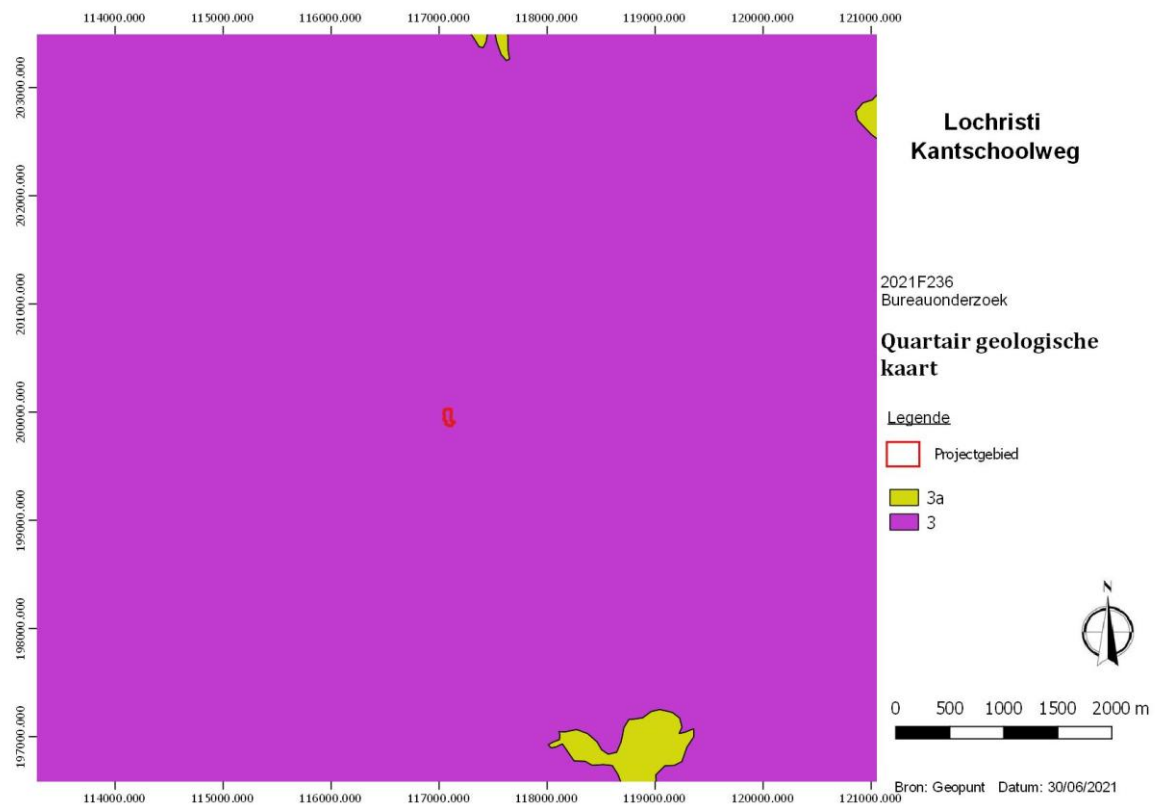
Het Pleistoceen (2.58Ma- 11.7ka) wordt gekenmerkt door grote schommelingen in het klimaat. De (vaak relatief lange) tijden waarin een koud klimaat bestond worden ijstijden (glacialen) genoemd. Tijden waarin het klimaat meer op dat van nu leek worden aangeduid met de term tussenijstijden (interglacialen) aangeduid. Deze grote klimaatschommelingen hadden grote gevolgen en de resultaten daarvan zijn vandaag de dag nog op veel plekken in het landschap te herkennen. Het jongste tijdvak is (vooralsnog) het Holoceen (11.7ka – heden). Dit tijdvak is gekenmerkt door een redelijk warm klimaat en is daarom ook geclassificeerd als een interglaciaal. Met name in het laatste deel van dit tijdvak is de invloed van de mens op de aarde sterk toegenomen, wat voor de geologie grote gevolgen heeft.⁵ De sedimenten van Quartaire ouderdom worden op grote schaal aan het oppervlak aangetroffen en zijn weergegeven op de Quartairgeologische kaart volgens het principe van profieltypekartering. Daarbij worden lithologie, genese en (chrono-) stratigrafie aangehouden als de belangrijkste kenmerken waar

⁵ <http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale> ICS, 2017

gronden op worden ingedeeld. De dikte van de Quartaire afzettingen varieert sterk in Vlaanderen, van minder dan een meter tot circa 30 meter.⁶

Het plangebied staat gekarteerd als type 3: het quartair pakket bestaat uit eolische afzettingen van het Weichseliaan (laatPleistoceen) en/of hellingsafzettingen van het Quartair, boven fluviaatle afzettingen van het Weichseliaan.

Ten noorden van ons plangebied werd een boring uitgevoerd tot op een diepte van -6m. Tot -1,1m bestond de bodem uit zwarte teelaarde, vanaf -1,1 was dit bruin zand (boring 1718-B-180170). Ten zuiden van ons plangebied werd geboord tot op een diepte van 38m (boring kb14d41w-B162). Tot op een diepte van -20m werden quartaire afzettingen opgeboord, zand waarbinnen soms wat schelpen werden aangetroffen. Vanaf 20m trof men grijze klei aan.

Figuur 11 Quartaire geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)

⁶ <https://www.dov.vlaanderen.be/page/quartairegeologische-kaart-150000> DOV, 2019

DOV Boorrapport

Boring

Proefnummer:	1718-B-180170	Aanvangsdatum:	13/06/2019
X (mLambert):	117062.5 (XY_gedigitaliseerd op orthofoto)	Uitvoeringsmethode:	spoelboring
Y (mLambert):	200046.2 (XY_gedigitaliseerd op orthofoto)	Diepte (m):	0.00 - 6.00
Z (mTAW):	6.84 (Z_DHM_v2)	Water op (m):	
Gemeente:			
Uitvoerder:	Verhofste		

Lithologische beschrijving

Auteur(s): Verhofsté, Katrien (Verhofste) Betrouwbaarheid: onbekend

Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving
0.00	1.10		zwarte teelaarde
1.10	6.00		middelgrof bruin zand

Figuur 12 Rapport boring 1718-B-180170. (bron: [DOV Boorrapport \(vlaanderen.be\)](http://DOV.Boorrapport.vlaanderen.be))

DOV Boorrapport

Boring

Proefnummer: **kb14d41w-B162** Aanvangsdatum: 01/01/1963
 X (mLambert): 117067.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart) Uitvoeringsmethode: spoelboring
 Y (mLambert): 199851.0 (XY_gedigitaliseerd op topokaart) Diepte (m): 0.00 - 38.00
 Z (mTAW): 6.00 (Z_afgeleid van topokaart) Water op (m):
 Gemeente: Lochristi (Zeveneken)
 Uitvoerder: Mathys-Lochristi

Lithologische beschrijving

Auteur(s): Gulinck, Marcel (Belgische Geologische Dienst (BGD)) Betrouwbaarheid: goed

Van(m)	Tot(m)	M	Beschrijving
0.00	2.00	?	
2.00	6.00		bruin, leemachtig zand
6.00	10.00		bruinachtig, tamelijk fijn zand
10.00	14.00		grijs groen, zeer fijn zand, fijn schelpgruis en kleine (gerolde?) eocene schelpjes
14.00	16.00		grijs groenachtig, fijn zand, met schelpgruis (zoetwaterschelpjes), gerolde Nummuliet
16.00	18.00		kwartsachtig, grof zand
18.00	20.00		glimmerhoudend, siltueus, zeer fijn zand, met silex en kwartskeitjes
20.00	32.00		grijze klei
32.00	38.00		zeer fijn zand, met talrijke Nummulites (N.orbigny é N.variolarius?)

Gecodeerde lithologie - 31/10/2001

Auteur(s): Onbekend (Envico) Betrouwbaarheid: goed

Van(m)	Tot(m)	Kleur	Hoofdgrondsoort	Bijmenging
0.00	2.00	onbekend	onbekend	
2.00	6.00	bruin	zand	leem
6.00	10.00	bruin	fijn zand	
10.00	14.00	grijsgroen	fijn zand	schelpgruis, weinig schelpen
14.00	16.00	grijsgroen	fijn zand	schelpgruis, fossielen
16.00	18.00	onbekend	grof zand	kwarts
18.00	20.00	onbekend	fijn zand	glimmers, silt, silex
20.00	32.00	grijs	klei	
32.00	38.00	onbekend	fijn zand	veel fossielen

Formele stratigrafie - 25/06/1991

Auteur(s): Van de Velde, D. (Universiteit Gent) Betrouwbaarheid: goed

Van(m)	Tot(m)	Beschrijving	Betrouwbaarheid
0.00	20.00	Q - Groep van Quartaire afzetting	onbekend
20.00	32.00	MaUr - Lid van Ursel (Formatie van Maldegem)	onbekend
32.00	38.00	MaWe - Lid van Wemmel (Formatie van Maldegem) tot Ld - Formatie van Lede	onbekend

Quartaire stratigrafie - 01/09/1995

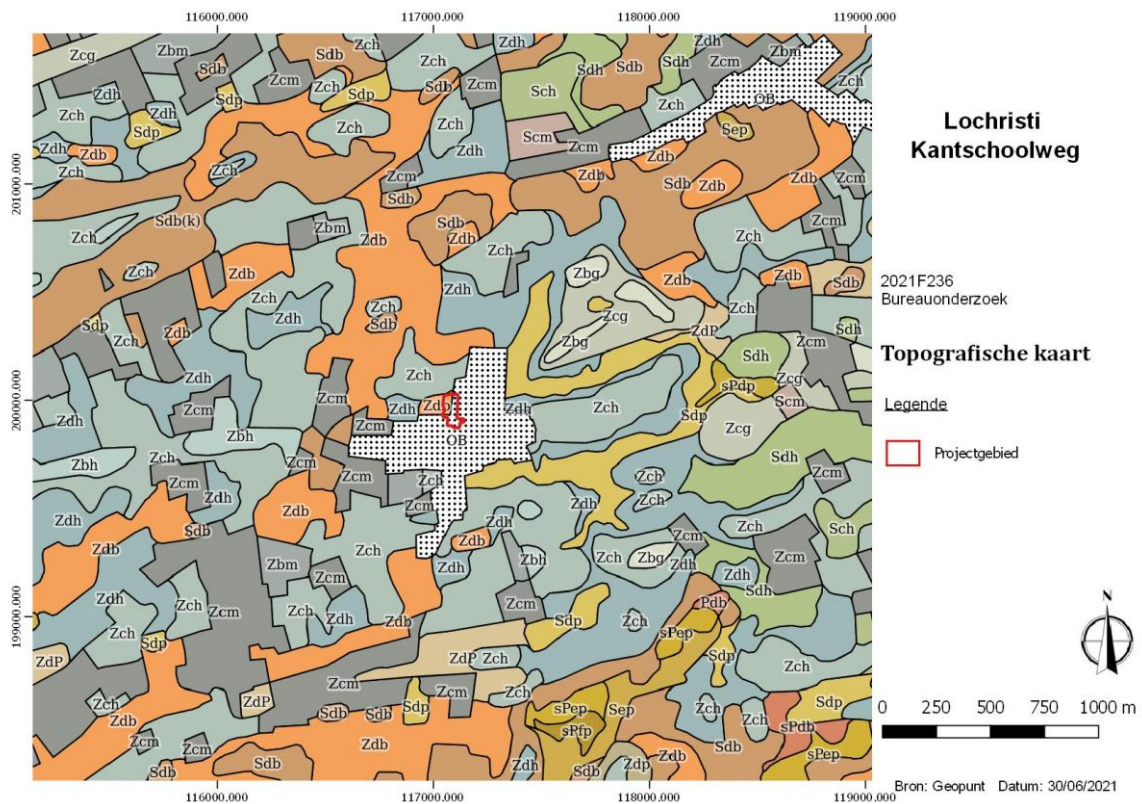
Auteur(s): Van de Velde, D. (Universiteit Gent) Betrouwbaarheid: goed

Figuur 13 Rapport boring kb14d41w-B162 (bron: [DOV Boorrapport \(vlaanderen.be\)](http://DOV.Boorrapport(vlaanderen.be)))

4.3. BODEMKUNDIGE SITUERING

Het grootste gedeelte van het plangebied ligt binnen **OB**, bebouwde gronden. Ten noorden komen matige natte zandbodems met structuur B-horizont (**Zdb**), matig natte zandbodems met

verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont (**Zdh**) en matig droge zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont (**Zch**).

Figuur 14 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)

4.4. HISTORISCHE SCHETS⁷

De vroegste vermelding van Zeveneke is als Seveneken in 1239. Etymologisch zou dit verwijzen naar 'plaats waar zeven eiken staan'. Het dorp behoorde aanvankelijk tot het boscomplex ten noordoosten van Gent, begrensd door Lokeren. De regio van het plangebied behoorde tot het domein van de nederzetting Achtene, dat door de Heilige Amandus in de 7e eeuw werd aangekocht voor de door hem gestichte Sint-Baafsabdij. Het ontstaan van Zeveneke vormt allicht het sluitstuk van een ontginningsbeweging door voornoemde abdijs. De typische straatdorpsvorm zou wijzen op een systematische nederzetting na ontginning. Tot het eind van het Ancien Régime bleef Zeveneken deel uitmaken van de SintBaafsheerlijkheid die met de afschaffing van de Sint-Baafsabdij in 1559 overging in handen van het bisdom Gent. Afgezien van de dorpskern aan de Antwerpse Steenweg bij de grens met Lokeren is de oudste bewoning te

⁷ [Mariakerke | Inventaris Onroerend Erfgoed](#) (geraadpleegd op 24/06/2021)

vinden aan enkele oost-west verlopende straten met hun gelijknamige oude wijknaam, namelijk van noord naar zuid de Oude Veldstraat (zie Zaffelare), Ruilare en Bastelare.

4.5. HISTORISCH KAARTMATERIAAL

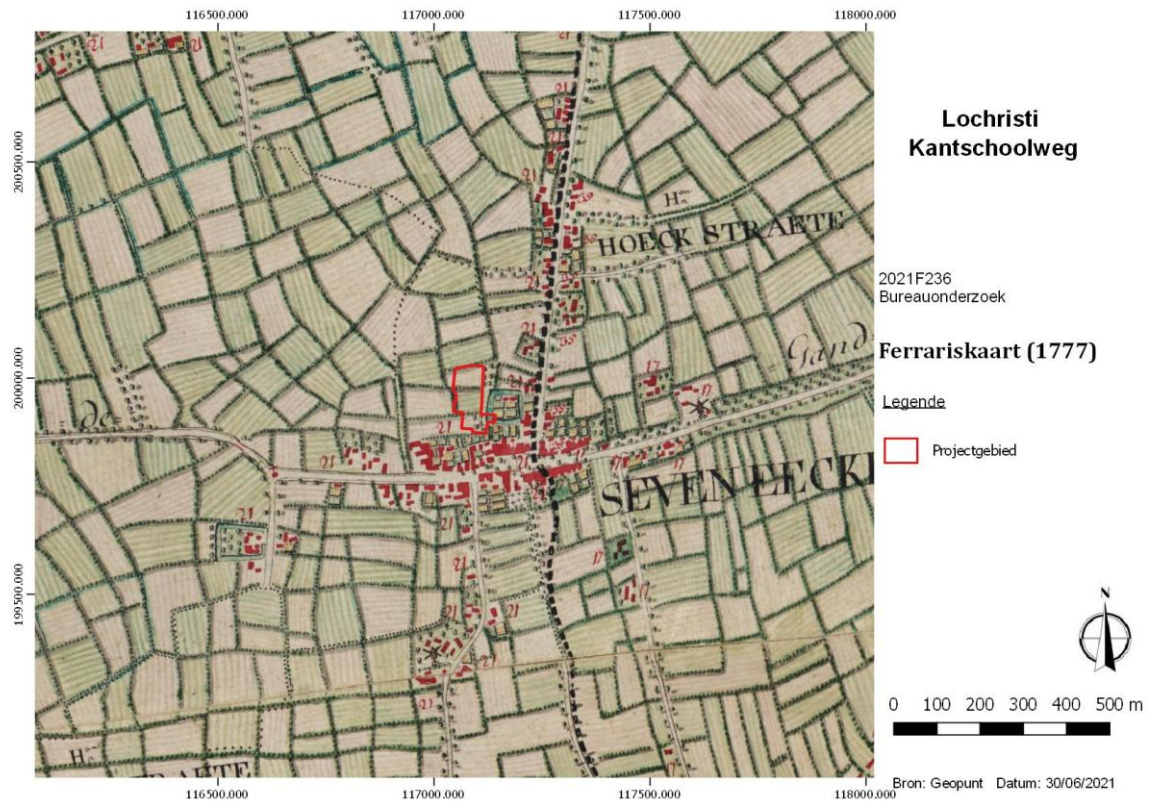
Een eerste kaart die voorhanden is, is de Frickx-kaart uit 1744. Op deze kaart van Frickx is duidelijk te zien dat enkel stadskernen, wegen en belangrijke bouwwerken zoals kerken, kastelen, etc. werden weergegeven. Het ontbreken van bebouwing op deze kaart betekent dus niet per definitie dat er geen gebouwen stonden. Burgerlijke architectuur kreeg op deze kaarten immers zeer weinig aandacht. Het georefereren van dergelijke kaarten is, doordat zij niet schaalvast zijn, vrijwel onmogelijk.

De kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden en het Prinsbisdom Luik werd opgesteld tussen 1771 en 1777 door de graaf de Ferraris. Het is een interessant document, omdat alle gebouwen ingemeten werden en ook de omgeving werd vrij waarheidsgetrouw opgetekend (rivieren, grachten, poelen, bossen, hagen, etc.). Er dient wel de kanttekening gemaakt te worden dat deze kaart vooral vanuit een militair standpunt opgetekend werd. De gebieden die in dat kader minder interessant waren, werden minder nauwkeurig ingemeten. Op deze kaart van Ferraris (1777) staat het plangebied afgebeeld als akkerland. In het uiterste oosten wordt een gracht aangesneden van een omwalde hoeve. Het plangebied wordt afgebeeld ten noorden van de dorpskern. Deze dorpskern bestaat uit bebouwing langs de baan Zeveneken-Dorp.

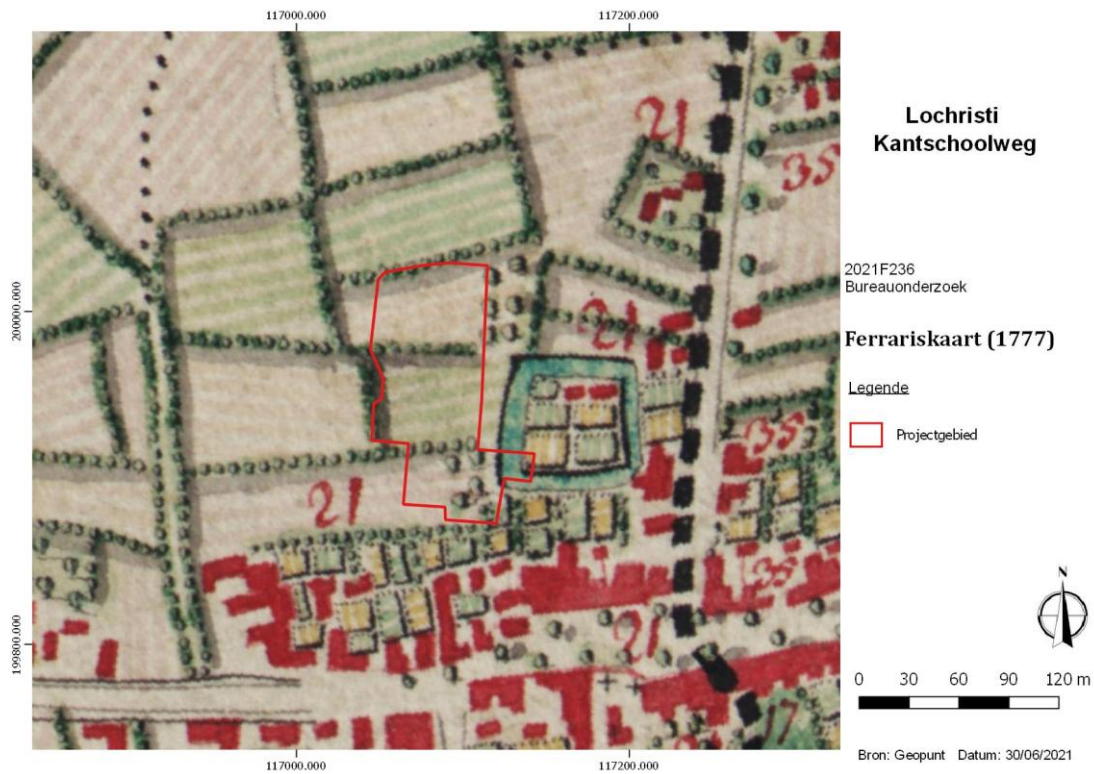
De kadastrale kaarten die tot de Atlas der Buurtwegen werden opgemaakt tussen 1843 en 1845 naar aanleiding van de uitvoering van een wet uit 1841. De bedoeling was een inventaris te maken van alle kleine wegen met openbaar karakter. Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) wordt enkel in het uiterste zuiden van het plangebied bebouwing afgebeeld. Verschillende perceelsgrenzen doorkruisen het plangebied. Aan de noordzijde staat de Kleine Watergang nu wel afgebeeld. De Popp-kaart (1842-1879) is sterk gelijkaardig aan de Atlas der Buurtwegen. De kaart Vandermaelen (1846-1854) biedt geen extra info.

Op de orthofoto uit 1971 zijn verschillende gebouwen (loodsen?) en bomen zichtbaar. Dit is ook nog het geval op de orthofoto van 1990. Een deel van de noordelijk gelegen loodsen is gesloopt op de orthofoto van 2015.

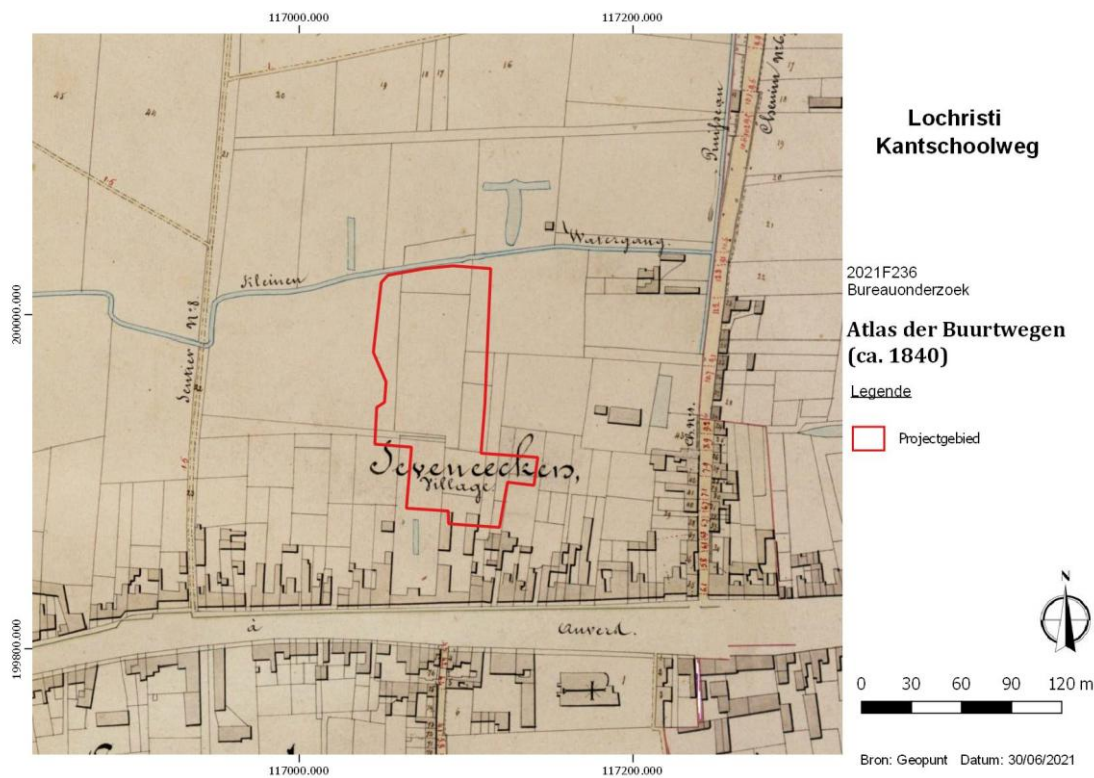
, vermoedelijk is de villa reeds aanwezig maar dit kan niet met zekerheid vastgesteld worden. De situatie op de orthofoto van 1990 en 2012 is gelijkaardig als tot op heden. Op de orthofoto van 2017 is te zien dat de bomen binnen het plangebied werden gerooid en dat het gebouwenbestand werd afgebroken. Het plangebied lijkt sterk geaccidenteerd.

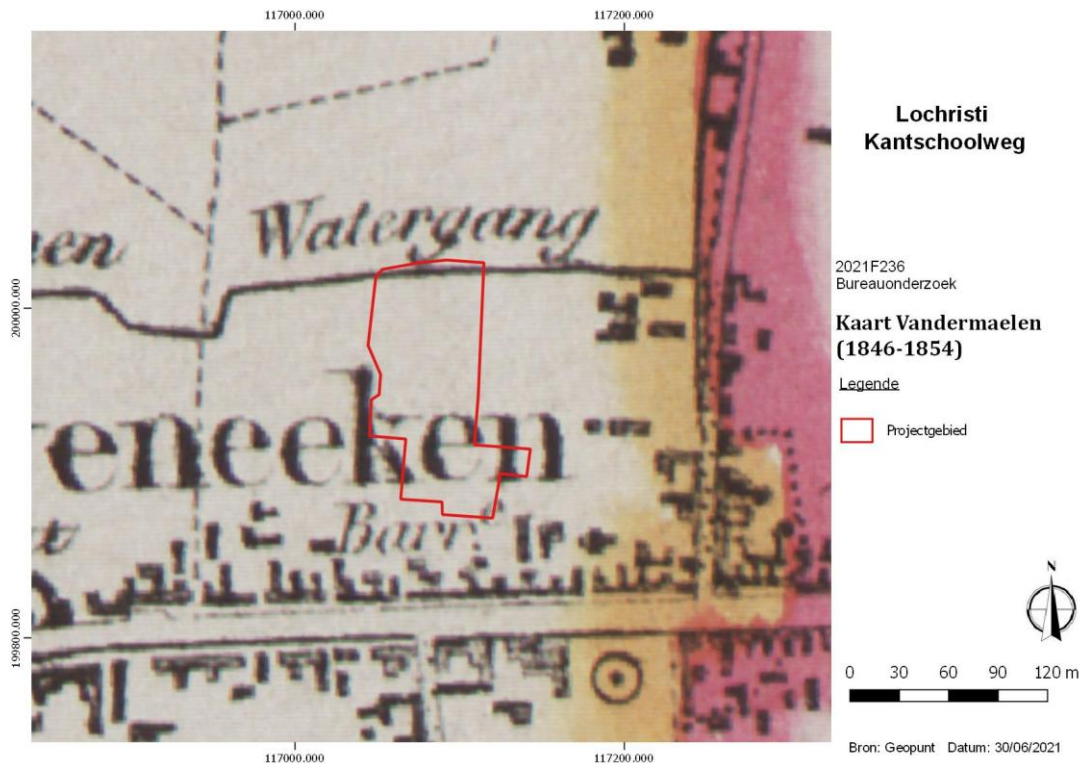
Figuur 15 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

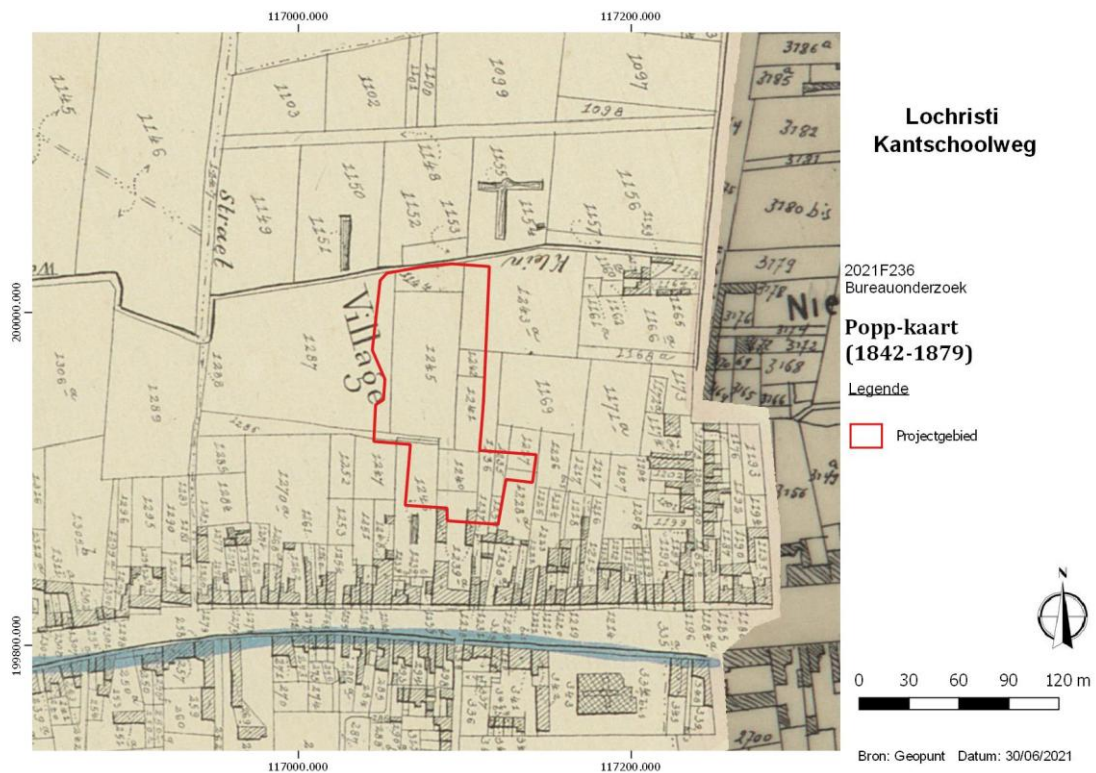
Figuur 16 Ferrariskaart, detail (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

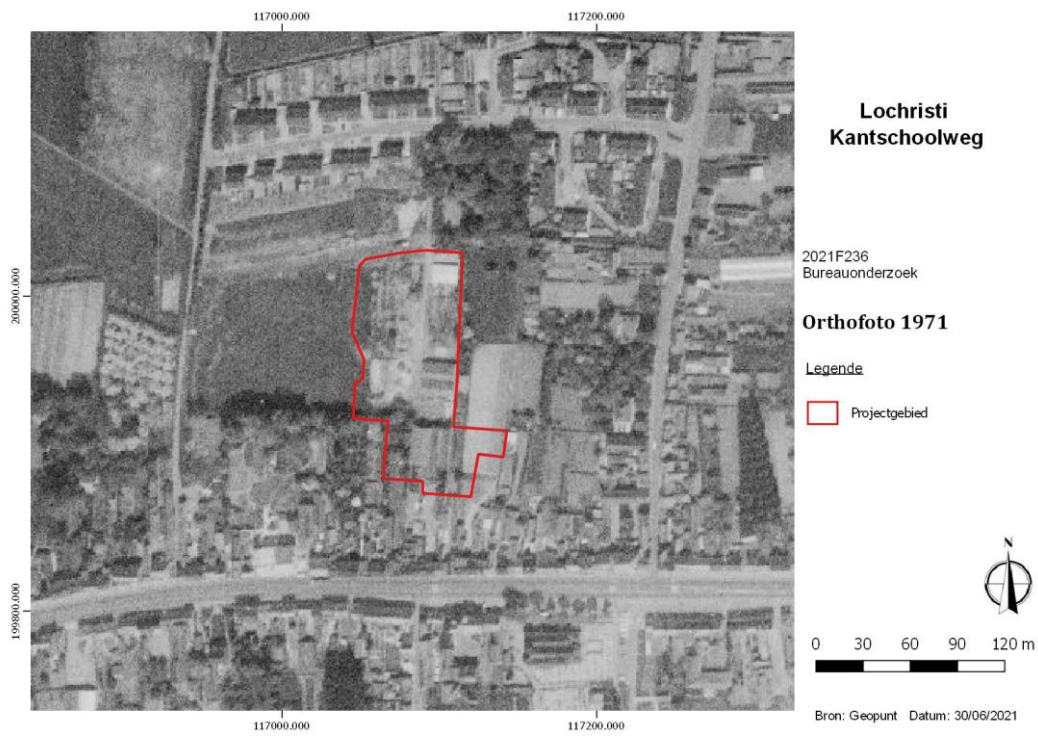
Figuur 17 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

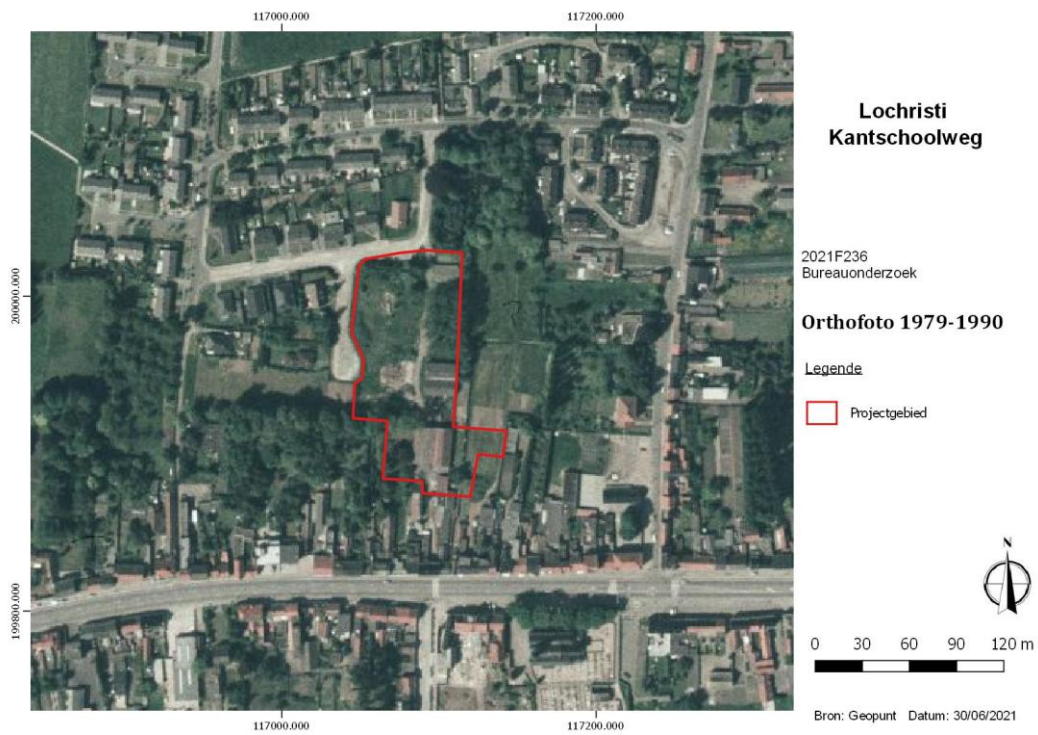
Figuur 18 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

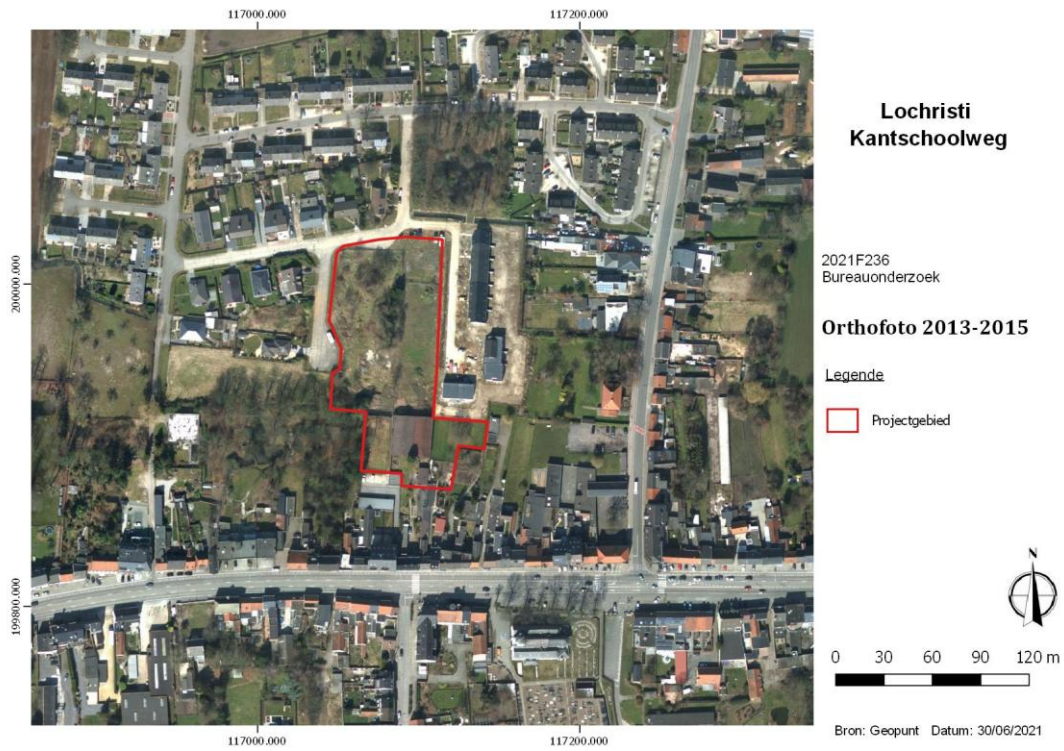
Figuur 19 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)

Figuur 20 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt)

Figuur 21 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt)

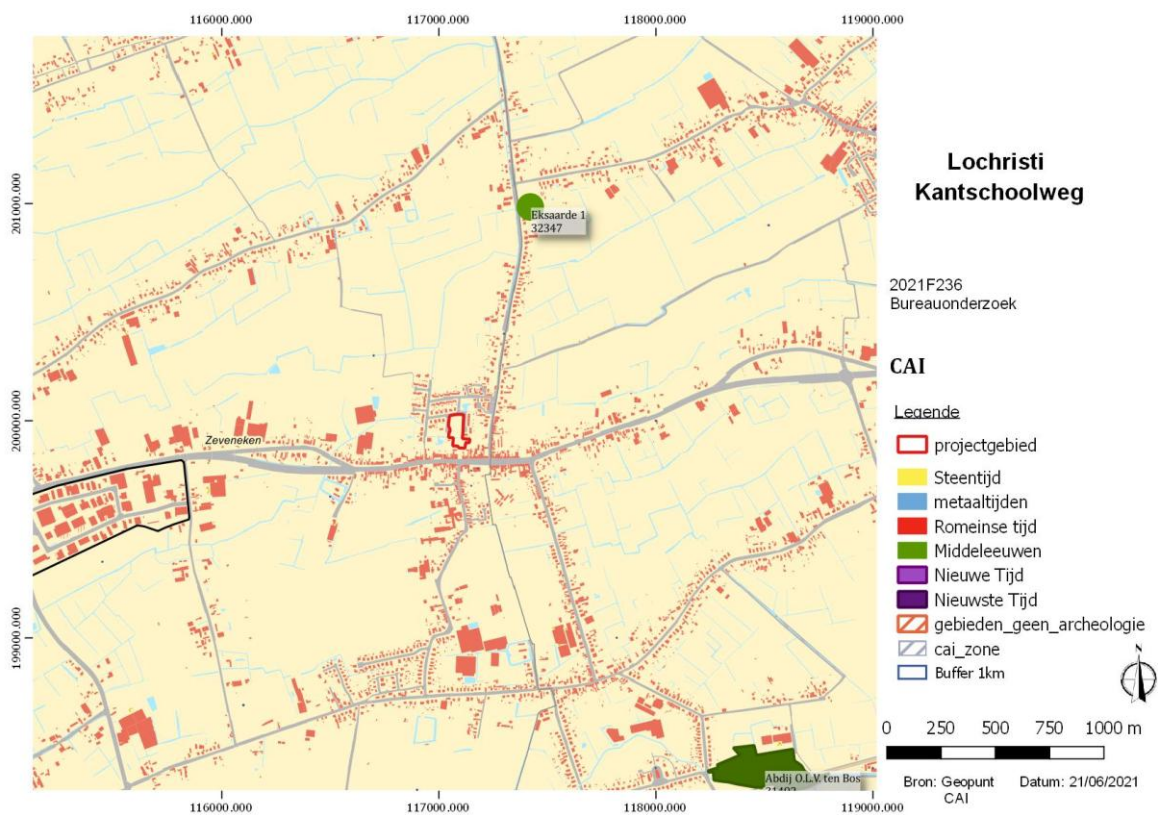
Figuur 22 Orthofoto uit 2015. (bron: geopunt)

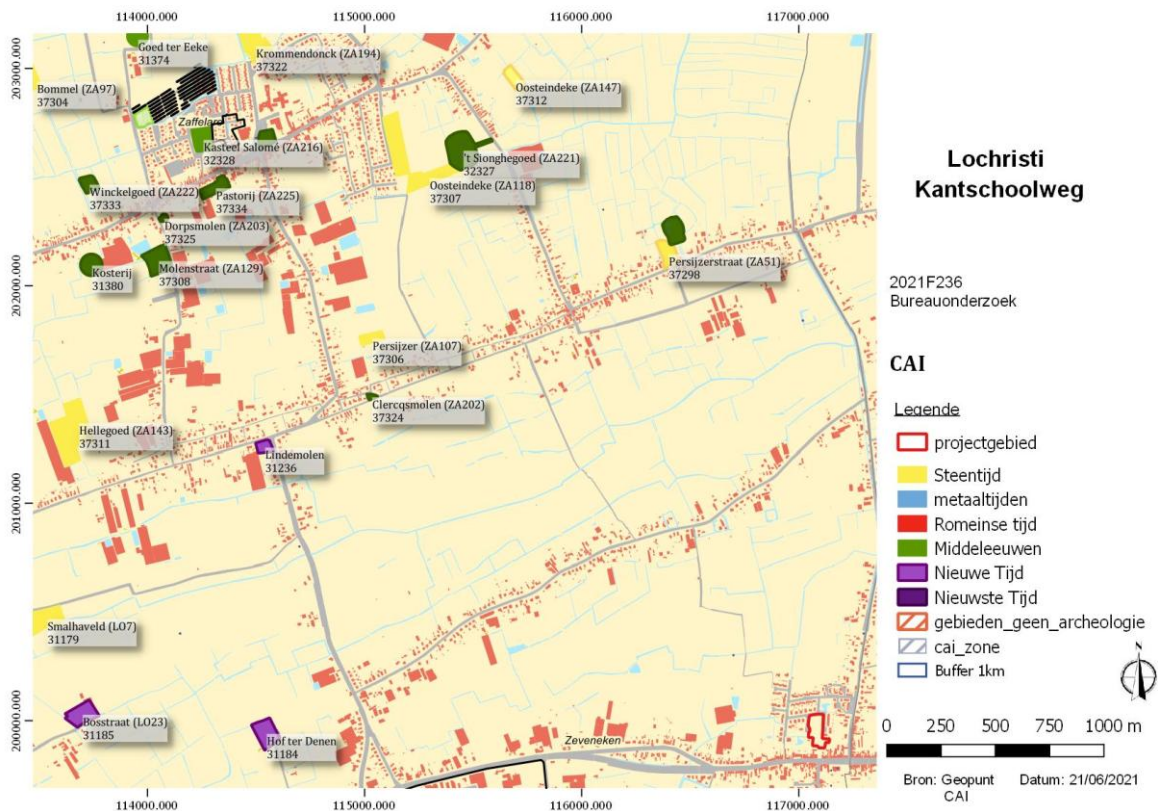
Figuur 23 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt)

4.6. ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

De belangrijkste bron voor de archeologische gegevens werd bekomen via de waarnemingen in de databank van Onroerend Erfgoed. In onderstaande lijst worden de gekende waarden uit de in de omgeving van het plangebied opgelijst.. Voor de interpretatie en met het oog op het formuleren van een goede archeologische verwachting van het plangebied wordt een onderscheid gemaakt tussen archeologische prospecties en opgravingen enerzijds en archeologische en historische indicatoren anderzijds.

Figuur 24 Archeologische waarnemingen op GRB-basiskaart. (Bron: Onroerend Erfgoed en geopunt)

Figuur 25 Archeologische waarnemingen op GRB-basiskaart. (Bron: Onroerend Erfgoed en geopunt)

4.6.1. ARCHEOLOGISCHE PROSPECTIES EN OPGRAVINGEN

- Cai 211761⁸: naar aanleiding van een verkaveling werd ten westen van ons plangebied een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Er werden enkel greppels uit de nieuwe tijd aangetroffen.

4.6.2. ARCHEOLOGISCHE EN HISTORISCHE INDICATOREN

Veldprospectie:

- Cai 31179: nabij de grens met Zaffelare werd lithisch materiaal gevonden.
- Cai 37311⁹: verschillende lithische artefacten (schrabber, kling en afslagen)
- Cai 37306: verschillende lithische artefacten (1 corticale kern, 1 microkling, 2 corticale, niet-geretoucheerde afslagen, 1 niet-geretoucheerde afslag, 1 artefact met zwaar verbrijzelde boorden)

⁸ Demoen D. 2015.

⁹ Kerrinckx H., 1989.

- Cai 37298: verschillende lithische artefacten uit het midden-neolithicum: 1 afslagschrabber, 1 schrabber, 1 onbepaalde steker, 1 corticale kling, 1 fragment van een corticale kling, 1 fragment van een kling met corticale hiel, 1 distaal fragment van een boor, 1 afslag van een gepolijste bijl, 1 onbepaald artefact, 2 afslagen, 1 schuin geretoucheerde afslag, 1 verbrande afslag met slagbult, 5 corticale afslagen en 2 artefacten met zwaar verbrijzelde boorden.

Site met walgracht: Cai 32347, Cai 31258, Cai 31185

Historisch relict:

- Cai 31492: de cisterciënzerabdij Onze Lieve Vrouw Ten Bos werd gesticht in 1215. Na de verhuizing werd te stichtingsplaats te Lokeren een abdijsloot die vanaf 1259 Oudenbos genaamd werd. In 1558 werden belangrijke verbouwingen uitgevoerd aan de gebouwen te Lokeren. Tot in 1797 bleef Oudenbos eigendom van de abdij.
- Cai 31286: Molen uit de 18de eeuw.

Hoeve:

- Cai 31184¹⁰: 17de eeuwse hoeve met vierkante omgrachting, staat via dreef in verbinding met de Antwerpse Steenweg.

4.6.3. ARCHEOLOGIENOTA'S EN NOTA'S

- Lochristi Ommegangstraat ¹¹: ten zuidwesten van ons plangebied werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd naar aanleiding van stedenbouwkundige handelingen. Het proefsleuvenonderzoek leverde geen relevante archeologische sporen op.
- Lochristi Denen 69¹²: ten westen van ons plangebied werd naar aanleiding van stedenbouwkundige handelingen een landschappelijk bodemonderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Het booronderzoek toonde aan dat er geen potentieel op mogelijke steentijdresten aanwezig was binnen het plangebied (de mogelijk aanwezige B-horizont werd opgenomen in de ploeglaag). Het

¹⁰ Cardon D., 1992.

¹¹ [Vooronderzoek Lochristi Lochristi Ommegangstraat | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹² [Vooronderzoek Lochristi Lochristi Denen 169 | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

proefsleuvenonderzoek toonde aan dat het plangebied sterk verstoord was. Er werd geen vervolgonderzoek geadviseerd.

- Lochristi Charles Vuylstekehof¹³: naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een plangebied met een oppervlakte van 18180m². Tijdens het onderzoek waren verschillende sporen aangetroffen die in verband met de in het verleden aanwezige serres gebracht kunnen worden als ook verstoringen en sporen van landbouw. Er werd geen vervolgonderzoek geadviseerd.
- Lochristi Dorpstraat¹⁴: een proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd op een terrein van 12500m² naar aanleiding van stedenbouwkundige handelingen. Er werd slechts één grondspoor aangetroffen, verder onderzoek was niet van toepassing.
- Lochristi Wilgenhof¹⁵: op het terrein werd naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag een landschappelijk booronderzoek, een verkennend booronderzoek, een waarderend booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein van 8800m². In de zuidelijke zone werd een goed bewaarde bodem aangetroffen (met goed bewaarde B-horizont), daar werd een verkennend en waarderend booronderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek bleek dat de zone een laag tot onbestaand potentieel op steentijdartefactensites bezit. Als laatste werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Er werden geen archeologische sporen aangetroffen.
- Lochristi Zevenken Uyttenhove¹⁶: op een onderzoeksgebied van 4094m² werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens het onderzoek werden geen archeologische sporen aangetroffen.
- Lochristi Bosdreef¹⁷: naar aanleiding van een verkavelingsaanvraag werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Tijdens het onderzoek werden archeologische sporen aangetroffen maar deze gaven geen aanleiding voor een vervolgonderzoek.
- Lochristi Aansluiting Zeveneken ¹⁸ : Een landschappelijk booronderzoek en proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd zonder noemenswaardige archeologische resten.
- Lochristi Zeveneken Bastelare 24 ¹⁹ : op een terrein van 3593m² werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. In de sleuven en kijkvensters werden met het

¹³ [Vooronderzoek Lochristi Charles Vuylstekehof | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹⁴ [Vooronderzoek Lochristi Dorpsstraat | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹⁵ [Vooronderzoek Lochristi Lochristi Wilgenhof | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹⁶ [Vooronderzoek Lochristi Zeveneken Uyttenhove | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹⁷ [Vooronderzoek Lochristi Lochristi Bosdreef | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

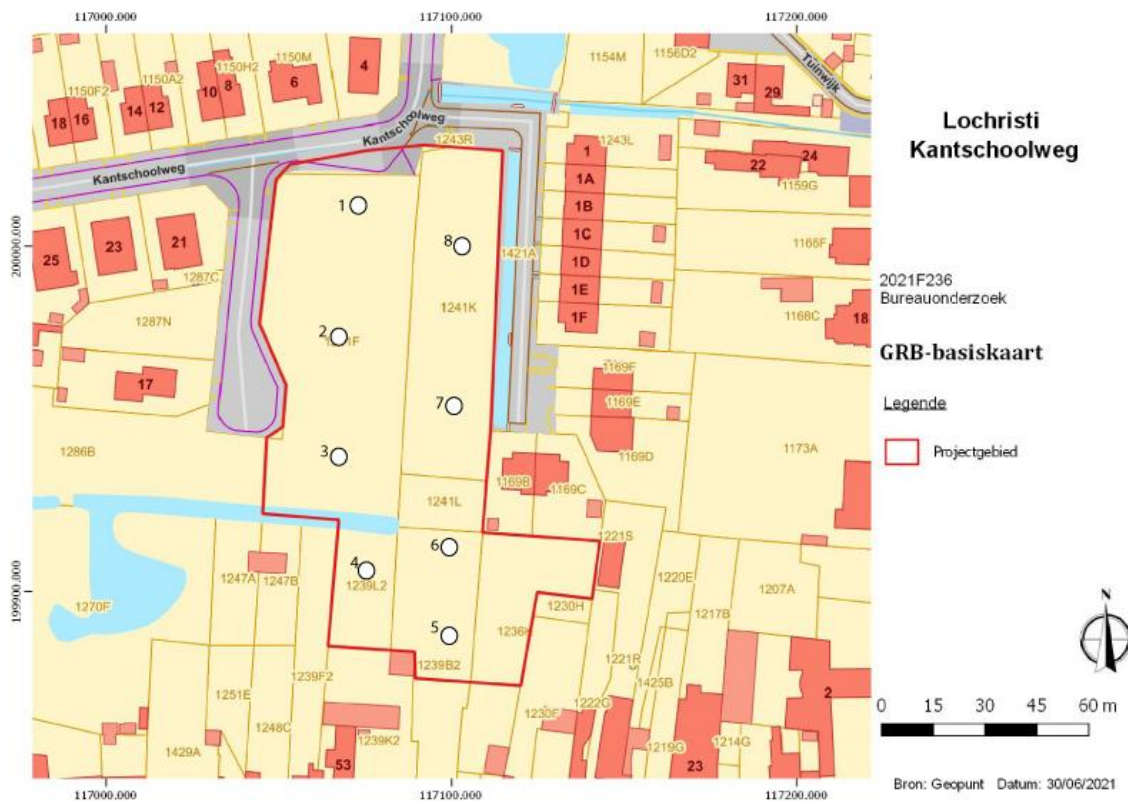
¹⁸ [Vooronderzoek Lochristi Lochristi/Lokeren - Aansluiting Zeveneken \(20.203\) | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

¹⁹ [Vooronderzoek Lochristi Zeveneken-Bastelare 24 | Archeologieportaal Onroerend Erfgoed](#)

proefsleuvenonderzoek in totaal 27 sporen aangesneden, waaronder 26 antropogene sporen en 1 natuurlijke spoor. De antropogene sporen vertonen allen een duidelijke aflijning met een heterogene, donkerbruine tot donkergrijze zandlemige textuur en dateren uit de nieuwe tot nieuwste tijd.

4.7. CONTROLEBORINGEN

De orthofoto uit 2017 toont een mogelijks geaccidenteerd plangebied als gevolg van de afbraak van het toen aanwezige gebouwenbestand en het rooien van de bodem. Om de graad van verstoring in de bodemopbouw te controleren werden 7 manuele boringen geplaatst binnen het plangebied (zie onderstaande kaart voor de locatie van de boringen).

Figuur 26 GRB-basiskaart met locatie van de boringen. (bron: geopunt)

Figuur 27 Zicht op het plangebied vanaf het noorden.

Figuur 28 Locatie boring 1.

Figuur 29 Locatie boring 5.

- Boring 1:
 - H1: 0-25cm: humeuze donkerbruin A-horizont.
 - H2: 25-80cm: opgevoerde grond, bruin zand, baksteenbrokken
 - H3: 80-100cm: geelbruin zand, C-horizont?
 - H4: 100-160cm: blauwgrijs zand, reductie C-horizont
 - H5: 160-180cm: grijsgroen zand

Figuur 30 Boring 1.

- Boring 2:
 - H1: 0-25cm: maaiveld
 - H2: 25-130cm: opgevoerde grond, baksteenbrokken
 - H3: 130-140cm: grijsgeel zand (C-horizont?)

Figuur 31 Boring 2.

- Boring 3:
 - H1: 0-30cm: donkerbruin zand, maaiveld
 - H2: 30-120: gemend bruin zand, enkele baksteenbrokjes
 - H3 120-140: geelgrijs zand: C-horizont, vanaf 130cm nat

Figuur 32 Boring 3.

- Boring 4:
 - H1: 0-30cm: bruingrijs maaiveld, vrij veel baksteenbrokken, getsaakt wegens ondoordringbaar

Figuur 33 Boring 4.

- Boring 5:
 - H1: 0-30cm: bruingrijs maaiveld, vrij veel baksteenbrokken, getsaakt wegens ondoordringbaar

Figuur 34 Boring 5.

- Boring 6:
 - H1: 0-120cm: bruin grijs maaiveld, vrij veel baksteenbrokken, getsaakt wegens ondoordringbaar

Figuur 35 Boring 6.

- Boring 7:
 - H1: 0-20cm: maaiveld
 - H2: 20-120cm: ophoging, baksteenbrokjes
 - H3: 120-130: geel zand, C-horizont

Figuur 36 Boring 7.

- Boring 8:
 - H1: 0-60cm: grijsbruin zand, spikkels en brokjes baksteen, mortel, steentjes
 - H2: 60-120cm: ophogingspakket, baksteenbrokjes
 - H3: 120-180cm: bruinig zand (archeologisch spoor?)
 - H4: 180-190cm: geel zand, C-horizont

Figuur 37 Boring 8.

Conclusie boringen: In de helft van de boringen werd de natuurlijke ondergrond opgeboord (boring 1, 3, 7 en 8) op respectievelijk 100cm, 120cm en 180cm onder het maaiveld. Bovenop de C-horizont lag een bruinig ophogingspakket met baksteenbrokken, de grens tussen de C-horizont en het bovenliggende pakket was scherp en duidelijk. Vermoedelijk werd een deel van de originele bodemopbouw afgegraven en nadien terug opgehoogd (met grond van de afbraakwerken?). Boringen 4, 5 en 6 toonden aan dat er ter hoogte van deze locaties in het verleden gebouwen stonden. Ter hoogte van deze boringen werd geen originele natuurlijke grond opgeboord.

5. SYNTHESE

5.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON

Rondom het plangebied werd al enkele malen archeologisch onderzoek uitgevoerd. De uitgevoerde archeologisch vooronderzoek gaven geen aanleiding tot verder onderzoek.

Het plangebied ligt op een zandrug, rondom het plangebied zijn verschillende perceelsgreppels aanwezig.

Voor wat betreft de periode van de steentijden heeft het plangebied een laag potentieel. De bodemkaart geeft een OB-grond, bebouwde gronden. De kans op het aantreffen van een paleobodem en bijgevolg steentijdartefactensite is laag. Dergelijke paleobodems moeten eerder gezocht worden in beekvalleien, ten noorden ter hoogte van de Moervaartdepressie en ten zuiden ter hoogte van de Schelde. Uit de controleboringen bleek een scherpe grens aanwezig met de natuurlijke bodem, de kans op het aantreffen van een paleobodem is laag.

Voor wat betreft de periodes vanaf de eerste landbouwersgemeenschappen (vanaf het neolithicum) is het plangebied wel vrij gunstig gelegen. Op niveau van de C-horizont kunnen zogenaamde klassieke grondsporen bewaard zijn (paalsporen, grachten/greppels, kuilen, ...).

5.2. ONDERZOEKSVRAGEN

Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

Er zijn geen historische gegevens gekend over het plangebied, binnen het plangebied werd evenmin archeologisch onderzoek uitgevoerd. De Ferrariskaart toont een plangebied in gebruik als akkerland. Bebouwing verschijnt pas in de loop van de 20ste eeuw binnen het plangebied.

Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?

In de 20ste eeuw en tot 2017 stonden er enkele gebouwen en bomen binnen het plangebied. De gebouwen werden gesloopt en de bomen gerooid in 2017. Controleboringen toonden aan dat ook de bodemopbouw geroerd is tot op een zekere diepte. Vanaf 100/120cm kunnen wel archeologische sporen aanwezig zijn in de bodem.

Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?

/

Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?

De opdrachtgever vraagt een verkavelingsvergunning aan. Er moet rekening gehouden worden met een volledige verstoring van het plangebied.

Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan op basis van het bureauonderzoek alleen niet vastgesteld worden. Er is wel een potentieel aanwezig op bewaarde archeologische resten.

Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

Verder onderzoek wordt noodzakelijk geacht, dit wordt toegelicht in het Programma van Maatregelen.

6. BESLUIT

De archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag van een omgevingsvergunning met betrekking tot het verkavelen van gronden waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000m² of meer bedraagt. De totale oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt circa 9570m². Vandaar is men verplicht een archeologienota bij de aanvraag in te dienen. Het projectgebied bevindt zich niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten. Het valt noch in een beschermde archeologische site, noch in een vastgestelde archeologische zone.

Het onderzoeksgebied is gelegen in de zandstreek binnen de Vlaamse Vallei en is gekenmerkt door een relatief vlak reliëf. Er zijn geen historische gegevens gekend over het plangebied, binnen het plangebied werd evenmin archeologisch onderzoek uitgevoerd. De Ferrariskaart toont een plangebied in gebruik als akkerland. Bebouwing verschijnt pas in de loop van de 20ste eeuw binnen het plangebied.

Voor wat betreft de periode van de steentijden heeft het plangebied een laag potentieel. De bodemkaart geeft een OB-grond, bebouwde gronden. De kans op het aantreffen van een paleobodem en bijgevolg steentijdartefactensite is laag.

Voor wat betreft de periodes vanaf de eerste landbouwersgemeenschappen (vanaf het neolithicum) is het plangebied wel vrij gunstig gelegen. Op niveau van de C-horizont kunnen zogenaamde klassieke grondsporen bewaard zijn (paalsporen, grachten/greppels, kuilen, ...).

7. BIBLIOGRAFIE

- <https://www.geopunt.be/kaart>
- <https://www.cartesius.be/CartesiusPortal/>
- <https://cai.onroerenderfgoed.be/>
- <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/>

- Cardon D., 1992, Archeologisch onderzoek in het noordelijk deel van de gemeente Lochristi (Oost-Vlaanderen): prospectie-analyse-synthese.

- Demoen D. 2015: Archeologische prospectie met ingreep in de bodem Lochristi, Dorp-Oost Fase 1, Baac Vlaanderen Rapport 126, Gent.

- Kerrinckx H., 1989. Zaffelare. Gent, 1989, pp. 103-155 . (= Archeologische Inventaris Vlaanderen, XII).

- Van Ranst E. & SYS C. 2000, *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1x20 000)*, onuitgegeven rapport.

8. FIGURENLIJST

Figuur 1 Topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: geopunt, NGI)	6
Figuur 2 Detail van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt, NGI).....	7
Figuur 3 GRB-basiskaart met aanduiding van het plangebied en betrokken perceelnummers. (Bron: geopunt)	7
Figuur 4 Recente orthofoto met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt)	8
Figuur 5 Uitsnede uit het ontwerpplan. (Bron: initiatiefnemer)	9
Figuur 6 Digitaal Hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied. (Bron: Informatie Vlaanderen).....	10
Figuur 7 Detail van het digitaal hoogtemodel met hoogteprofielen. (Bron: Informatie Vlaanderen).....	11
Figuur 8 Hoogteprofiel op basis van het digitaal hoogtemodel. (Bron: geopunt).....	11

Figuur 9 Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het projectgebied. (Bron: geopunt, DOV)	12
Figuur 10 Tertiair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt).....	13
Figuur 11 Quartair geologische kaart met aanduiding van het plangebied. (Bron: geopunt).....	14
Figuur 12 Rapport boring 1718-B-180170. (bron: DOV Boorrapport (vlaanderen.be)).....	15
Figuur 13 Rapport boring kb14d41w-B162 (bron: DOV Boorrapport (vlaanderen.be)).....	16
Figuur 14 Bodemkaart met projectie van het plangebied. (Bron: geopunt)	17
Figuur 15 Ferrariskaart (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt)	19
Figuur 16 Ferrariskaart, detail (1777) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).	20
Figuur 17 Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	20
Figuur 18 Kaart Vandermaelen (1846-1854) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	21
Figuur 19 Popp-kaart (1842-1879) met aanduiding van het projectgebied. (bron: geopunt).....	21
Figuur 20 Orthofoto uit 1971. (bron: geopunt).....	22
Figuur 21 Orthofoto uit 1990. (bron: geopunt).....	22
Figuur 22 Orthofoto uit 2015. (bron: geopunt).....	23
Figuur 23 Orthofoto uit 2017. (bron: geopunt).....	23
Figuur 24 Archeologische waarnemingen op GRB-basiskaart. (Bron: Onroerend Erfgoed en geopunt).....	24
Figuur 25 Archeologische waarnemingen op GRB-basiskaart. (Bron: Onroerend Erfgoed en geopunt).....	25
Figuur 26 GRB-basiskaart met locatie van de boringen. (bron: geopunt)	28
Figuur 27 Zicht op het plangebied vanaf het noorden.	29
Figuur 28 Locatie boring 1.	29
Figuur 29 Locatie boring 5.	30
Figuur 30 Boring 1.	31
Figuur 31 Boring 2.	31
Figuur 32 Boring 3.	32
Figuur 33 Boring 4.	33
Figuur 34 Boring 5.	33
Figuur 35 Boring 6.	34
Figuur 36 Boring 7.	35
Figuur 37 Boring 8.	36

